

Gwybodaeth a dealltwriaeth Amlieithrwydd ac aml- feddwl

Pan rydym yn edrych ar y gair dwyieithrwydd mae yna lawer o ddisgrifiadau. Ond mae dwyieithrwydd yn ei feddwl fod chi'n gallu deall y ddwy iaith rydych yn ei siarad ag rydych yn gallu ei ddal sgwrs efo rhywun arall. Yn ôl (Lighbowna a Spada,2013) maen nhw'n dweud os gallwch ddefnyddio mwy nag un iaith. Na fydd gair ei hun yn nodi lefel hyfedredd yr iaith na'r llall. Ond fydd ystyr aml-feddwl yn ei feddwl fod chi'n gallu deall mwy nag day iaith wahanol fel Cymraeg, Saesneg a Ffrangeg.

Yn ôl y Cyngor Sir Gar (2018), credant mai manteision iaith ddwyieithog yw y bydd plant yn tueddu i fod yn fwy llwyddiannus mewn addysg. Hefyd, dywedant pan fydd plant yn siarad dwy iaith daw'n sgil ychwanegol. Mae'n ehangu eu gorwelion pan fyddant yn siarad dwy iaith. Gall siarad llawer o ieithoedd wneud pobl yn fwy goddefgar tuag at ddiwylliannau eraill.

Hefyd yn ôl Cyngor Sir gar, mae yna dystiolaeth oddi wrth athro o enw Colin Baker. Mae'n dweud fod yn bwysig iawn i fod yn ddwy ieithol. Mae Colin yn dweud fod gallech chi gyfathrebu yn well gyda'i gilydd fel teuluoedd ar gymuned gyfan. Pan fyddwch yn gallu siarad dwy iaith gallwch greu pont rhwng y cenedlaethau pan fyddwch chi'n ddwyieithog, sy'n adeiladu ymdeimlad o berthyn i'r teulu estynedig. Mae Colin Baker hefyd yn cytuno, os oes gennych chi fynediad at ddau ddiwylliant gwahanol, y gall hyn ymwneud a bod yn ddau fyd gwahanol o brofiad.

Cefnogi plant- EAL/WAL

Yn ôl Gonzalez, J (2014) yn ddweud i helpu plant yn y cyfnod Sylfaen allwn roi rhagfyfyrdd a'r iaith naturiol. Gallwn hefyd dysgu am ei chrefydd nhw a dysgu am iaith a ble mae nhw'n dod o iddyn nhw gael hyder yn ei hun i siarad iaith newydd. Byddwch hefyd yn rhoi cefnogaeth i'r plentyn sydd yn stryglan oherwydd byddwch yn gallu helpu gyda'r llythrennau a'r iaith y plentyn.

Yn ôl Mcleod, (2019) credai Vygotsky, pan fydd myfyrwyr yn y parth o ddatblygiad ar gyfer tasg benodol, byddwn yn darparu'r cymorth priodol yn rhoi digon o "hwb" i'r myfyrwyr i gyflawni'r dasg neu'r gweithgaredd. Credai fod scaffolding, neu weithgareddau cefnogi a ddarperir gan yr addysgwr, neu gyfoedion mwy cymwys, i gefnogi'r myfyrwyr wrth iddo gael ei arwain drwy'r ZPD. Mae Vigotsky yn ei ddweud y pellter rhwng y lefel ddatblygiadol ei hun fel y'i pennir gan ddatrys problemau'n

annibynnol. Gallwn dangos lefel y datblygiad posibl fel i'n penderfynir drwy ddatrys problemau dan arweiniad oedolion, neu mewn cydweithredid a chyfoedion mwy galluog.

Yn ôl Llywodraeth Cymru (2008) maen nhw'n cefnogi iaith a llafar y plant gan ddefnyddio iaith syml gan chwarae gyda phlant eraill a bydden nhw'n dangos os maen nhw'n deall cyfarwyddiadau syml. Bydd y plant hefyd yn cefnogi iaith nhw gan ofyn ac ateb cwestiynau sy'n egluro dealltwriaeth gan dangos i'r myfyriwr fod nhw'n deall y dasg ar weithgaredd gan drafod.

Yn ôl Naldic (2015), pan fydd plentyn sy'n dysgu Saesneg fel iaith ychwanegol yn gwneud cynnydd araf yn yr ysgol. Bydd ên anodd dweud a achosir yr oedi oherwydd nad ydynt yn hyderus wrth ddefnyddio iaith yr ysgol neu oherwydd bod ganddynt anawsterau dysgu yn annibynnol ar wahaniaeth ieithyddol.

Yn ôl Linning, J (2017) mae llawer o ysgolion gwahanol yn defnyddio SIY I helpu plant gyda'i Saesneg iaith ychwanegol. Mae hyn yn cefnogi plant sy'n siarad ieithoedd heblaw am Saesneg, fel Cymraeg. Mae llawer o ysgolion eraill yn cefnogi hyn trwy gael adran SIY yn eu hysgolion i helpu plant un i un. Ond mae ysgolion eraill yn rhoi myfyrwyr i ddosbarthiadau prif ffrwd SIY I ddatblygu eu hiaith trwy siarad â'i gilydd fel grŵp.

Hefyd yn ôl Hague, N (2011) a ysgrifennodd y gwarcheidwad. Mae'n ddweud bod llawer o leoliadau yn darparu ystod amrywiol o weithgareddau a phrofiadau. Maent yn defnyddio'r gweithgareddau hyn i ddatblygu iaith y plant ifanc yn arbennig.

Yn ôl Llywodraeth Cymru, (2008) maen nhw'n dweud fod ên bwysig iawn i gynllunio amser rigymau, caneuon a straeon syml. Mae hyn yn rhoi cyfle i blant ifanc yn y Cyfnod Sylfaen I ysgrifennu brawddegau syml ac i wneud gweithgareddau syml yn y dosbarth. Hefyd mae'n arbennig i blant i glywed straeon gwahanol i grefyddau gwahanol oherwydd mae'n helpu ysgrifennu rysetiau ar gyfer bwyd o wahanol ddiwylliannau.

Pam mae'n bwysig i gyflwyno iaith?

Mae'n bwysig iawn cyflwyno iaith i blant ifanc mewn lleoliad blynyddoedd cynnar. Yn ôl Purcell, J et al... (2019) mewn lleoliad blynyddoedd cynnar yn cael gwybodaeth am y plant fel teuluoedd a diwylliannau. Mae'n bwysig bod iaith y plant yn cael ei chydabod yn ogystal â pharau a hi gartref. Ar ôl hyn bydd staff yn cefnogi datblygiad

iaith trwy fodelu ac ailadrodd geiriau ac ymadroddion ystyrion (er enghraifft, triangle triongl triongl). Gall y staff defnyddio ystymiau a deunyddiau gweledol fel siapau ac adnoddau caled. Fydd hyn yn helpu plant deal a helpu hybu iaith a'u gallu i gaffael geiriau.

Yn ôl y gweithgaredd bydd plant yn dilyn y cwricwlwm Cymreig. Yn ôl ACCAC (2003) maen nhw'n dweud fod en bwysig i osod cyfeirio at y cwricwlwm Cymreig oherwydd eu bod yn ehangu gorwelion sut mae'r plant yn dysgu. Mae'r cwricwlwm Cymreig yn hyrwyddo'r iaith Gymraeg, TGCH a mathemateg. Mae'r iaith Gymraeg wrth gwrs yn rhan hanfodol o'r cwricwlwm Cymreig. Maent yn defnyddio hyn o gwmpas y byd i gyd ac yn dangos dealltwriaeth i blant o Gymru. Ond mae'r iaith Gymraeg yn helpu i ehangu eu dealltwriaeth o'r materion byd- eang, o bersbectif penodol.

Ond hefyd mae'r ACCAC (2003) yn dweud mai'r ochr ddiwylliannol yng nghwricwlwm Cymru yw helpu i ddathlu'r diwylliannau nodedig a'r traddodiadau rydym i gyd yn eu rhannu. Byddwn yn gwerthfawrogi ein gilydd a hybu'r iaith Gymraeg. Mae'r traddodiadau hefyd yn helpu plant i ennill gwybodaeth am eu cymuned ei hun a'i werthoedd a'i thraddodiadau. Mae llawer o draddodiadau drwy Gymru a all helpu ac ennill datblygiad Cymru. Mae yna digon o weithgareddau allgyrsiol a all gefnogi'r Cymry fel yr Urdd a gall y plant gystadlu mewn eisteddfodau. Mae digonedd o ganolfannau profiadau preswyl i fod o gwmpas sy'n hyrwyddo'r Gymraeg fel Glan Llyn a Llangrannog. Fydd y canolfannau hyn yn helpu i wella datblygiad iaith y disgyblion a'u gwerthfawrogiad o bwysigrwydd a pherthnasedd y Gymraeg yn eu bywydau bob dydd.

Datblygiad Holistaidd

Yn y Llywodraeth Cymru (2008) dylai plant yn y Cyfnod Sylfaen gaffael ac amsugno'r Gymraeg trwy gwricwlwm cyfannol, trwy chwarae strwythuredig, a thrwy gael rhaglen ddatblygiadol a blaengar benodol. Dylai sgiliau iaith a ddysgwyd mewn un iaith gefnogi datblygiad eu gwybodaeth a'u sgiliau mewn iaith arall.

Datblygiad yr ymennydd

Yn ôl Munoz, M (2014) mae dwyieithrwydd yn effeithio ar ddatblygiad ac effeithlonrwydd system rheoli weithredol aml-ffactor yr ymennydd. Mae'r sgiliau hyn yn ffurfio system rheoli weithredol yr ymennydd, sy'n edrych ar ôl meddwl lefel uchel,

aml-dasagu, a sylw parhaus. Gan fod pobl ddwyieithog yn gyfarwydd a newid rhwng eu dwy iaith, maent hefyd yn well wrth newid rhwng tasgau, hyd yn oes os nad yw'r tasgau hyn yn ymwneud ag iaith.

Yn ol National Literacy Trust, (2017) mae cael mwy nag un iaith yn rhywbeth y dylid ei dathlu, ei hyrwyddo a'i gefnogi. Mae dwyieithrwydd yn ysgoi datblygiad yr ymennydd ac yn helpu plant i ddysgu oherwydd gallant feddwl am eu syniadau mewn dwy iaith neu fwy.

Cyfnod Sylfaen newydd

Mae'r nodau Dysgu Cynnar newydd yn rhoi blaenoriaeth briodol i ddatblygiad iaith dda ond maent hefyd yn cwmpasu'r ystod iawn o ddatblygiad plant. Hefyd bydd yn darparu sail ar gyfer pob lleoliad cyn-ysgol i ddarparu'r profiadau sydd eu hangen ar blant ar gyfer datblygiad da a fydd yn dangos manteision hir dymor. Byd y nodau dysgu Cynnar newydd yn ddefnyddiol i bawb sy'n ymwneud a lles plant. Mae'r rhain yn edrych ar ddatblygiad pob plentyn ar draws ystod eang o sgiliau gwahanol. Byddwn yn edrych ar sgiliau gan gynnwys iaith a chyfathrebu, darllen ac ysgrifennu, rhifau, celf a dylunio, datblygiad corfforol, hunanhyder a'r gallu i feithrin perthnasoedd a dealltwriaeth o'r byd.

Yn y dyfodol, gallwn symud ymlaen a chefnogi'r lleoliadau a'r byd trwy ddefnyddio ein hiaith mewn bywyd bob dydd. Yn ôl Llywodraeth Cymru (2017), maent yn adeiladu damcaniaeth i weld faint o bobl fydd yn siarad Cymraeg yn 2050. Mae hyn yn dangos i ni fod siarad Cymraeg yn ein helpu i ddatblygu a chynnal gwahanol sgiliau trwy addysg a hyfforddiant.

Mae'r strategaeth hon yn cydnabod y bydd yn helpu i gyfieithu trosglwyddiadau iaith i'w cartref sy'n helpu datblygiad Cymru yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae nifer y siaradwyr Cymraeg yn gyffredinol yn lleihau eu hiaith Gymraeg yn 16-25 mlwydd oed oherwydd diffyg addysg statudol mewn addysg bellach neu addysg uwch. Mae'r Llywodraeth Cymru yn credu y gallwn drosglwyddo'r Gymraeg i'w plant yn y cartref fod yn fuddiol i ddatblygiad ieithyddol y plentyn. Maent am annog bod y blynyddoedd cynnar yn ehangu eu darpariaeth cyfrwng Cymraeg iddynt gael mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg. Hefyd, maent am ddarparu addysg statudol sy'n creu system i

ddarparu cynnydd i'r siaradwyr Cymraeg I fod yn hyderus. Yn olaf, credaf y gallant ddiwygio addysg a sgiliau canolig a dwyieithog Cymru. Byddent yn cynnig sicrhau bod pobl ifanc yn cael cyfle i barhau i ddatblygu ei sgiliau dwyieithog i gefnogi economi lewyrchus.

Papur cyfernod

Curriculum and Assessment Authority for Wales (ACCAC). (2003). *Developing the curriculum Cymreig*. Wymby: Caerdydd Wefan: <https://learning.gov.wales/docs/learningwales/publications/130424-developing-the-curriculum-cymreig-en.pdf> (Darllenwyd: 18/03/19).

Cyngor Sir Gar. (2018). *Advantages on being bilingual*. Wefan ar: http://www.assembly.wales/NAFW%20Documents/paper_3_-_prof._colin_baker.pdf%20-%2002092010/paper_3_-_prof._colin_baker-English.pdf (Darllenwyd: 15/03/19).

Cyngor Sir Gar. 2018. *Advantages on being bilingual*. Wefan ar: <https://www.carmarthenshire.gov.wales/home/council-services/education-schools/bilingual-education/advantages-of-being-bilingual/#.XJ0v9Cj7RPY>. (Darllenwyd: 15/03/19).

Gaunt, C. (2018). *New early learning goals released, as autumn pilot confirmed*. Wefan: <https://www.nurseryworld.co.uk/nursery-world/news/1164846/new-early-learning-goals-released-as-autumn-pilot-confirmed> (Darllenwyd: 19/03/19).

Gonzalez, J. (2014). *12 ways to support English learners in the mainstream classroom*. Wefan: <https://www.cultofpedagogy.com/supporting-esl-students-mainstream-classroom/> (Darllenwyd:15/03/19).

Hague, N. (2011). *The Guardian top tips on supporting EAL*. Wefan: <https://www.theguardian.com/teacher-network/2011/dec/02/top-tips-eal-pupils> (Darllenwyd: 17/03/19).

Lighbowna a Spada. (2013)

Linning, J. (2017). *English as an Additional Language*. Wefan: <https://www.getmygrades.co.uk/eal/> (Darllenwyd: 17/03/19).

Llywodraeth Cymru, (2008). 'Welsh Language Development'. Wefan: <http://gov.wales/docs/dcells/publications/141111-welsh-language-development-en.pdf> (Darllenwyd: 18/03/19).

Llywodraeth Cymru, (2008). *Sgiliau iaith, Llythrennedd a Chyfarthrebu*. Caerdydd.

Llywodraeth Cymru, (2017). *Cymraeg 2050 A million welsh speakers*. Wefan: <http://www.assembly.wales/Laid%20Documents/GEN-LD11108/GEN-LD11108-e.pdf> (Darllenwyd: 21/03/19).

Mcleod, S. (2019). *The zone of proximal development and scaffolding*. Wefan: <https://www.simplypsychology.org/Zone-of-Proximal-Development.html> (Darllenwyd: 20/03/19)

Munoz, Miguel. (2014). *Does being bilingual make you smarter*. Wefan: <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/does-being-bilingual-make-you-smarter> (Darllenwyd: 19/03/19).

Naldic. (2015). *EAL and special educational needs*. Wefan: <http://www.naldic.org.uk/eal-teaching-and-learning/eal-resources/eal-sen/> (Darllenwyd: 16/03/19).

National Literacy Trust, (2017). *Understanding bilingualism in the early years*. Wefan: <https://literacytrust.org.uk/resources/understanding-bilingualism-early-years/> (Darllenwyd: 19/03/19)

Parcell, J et al ... (2019). *Supporting Bilingual children in Early Childhood*. Wefan: <https://www.learninglinks.org.au/supporting-bilingual-children-in-early-childhood/> (Darllenwyd: 17/03/19).